

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У
ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ, СПОРТІ, ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ
ТА ЕРГОТЕРАПІЇ**

**Матеріали
І Всеукраїнської електронної науково-
практичної конференції з міжнародною участю**

19 квітня 2018 року

Київ 2018

СЕКЦІЯ 3. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АДАПТИВНОМУ ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ТА СПОРТІ

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ

Ліна Рибалко

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, Полтава

Вступ. Особливої уваги заслуговує адаптивне фізичне виховання для дітей з виявленими ознаками порушення слуху. Статистичні дані засвідчують, що школярів, які мають вади слуху, нараховують близько 5 %. Такі діти потребують спеціально організованого фізичного виховання, що сприяє нівелюванню наслідків відставання у фізичному розвитку дітей цієї нозології, а також забезпечує активізацію пізнавальних процесів дітей до фізичної культури.

Корекція відхилень у руховій сфері може бути ефективною лише за умови активізації всіх компенсаторних можливостей дітей із порушеннями слуху, застосування інноваційних засобів і методів педагогічного впливу задля підвищення їх рівня соматичного здоров'я, рухової активності, працездатності та розвитку психофізичних здібностей.

Мета роботи – проаналізувати та узагальнити вітчизняні технології фізичного виховання у реабілітації дітей з порушеннями слуху.

Методи дослідження. Застосовували методи аналізу та синтезу, узагальнення та порівняння.

Результати дослідження та їх обговорення. Фізичне виховання дітей із порушеннями слуху – один із важливих напрямів корекційно-педагогічної роботи. Правильно організований процес фізичного виховання створює основу для зміцнення здоров'я дітей, розвиває їхню активність, підвищує працездатність, стає базою для успішного проведення виховної та корекційно-освітньої роботи. Цілеспрямовані й дозовані фізичні навантаження з чітким підбором засобів і методів – потужний фактор корекції та компенсації недоліків у руховій сфері дітей із повною або частковою втратою слуху. Різний рівень здоров'я й збережених функцій лімітує рухову активність дітей, котрі мають порушення в роботі систем аналізаторів, зокрема слухового аналізатора, та потребує комплексного підходу до вибору засобів, методів адаптивної фізичної культури, виконання корекційних, компенсаторних завдань, сполучених із процесом фізичного виховання дітей із порушеннями слуху.

Аналіз наукової літератури засвідчив наявність технологій фізичного виховання, розроблених для дітей з вадами слуху.

Так, І. В. Хмельницькою розроблено коригувальну технологію фізкультурно-оздоровчих занять для молодших школярів зі слуховою депривацією.

Розроблена І. П. Випасняк авторська технологія комп'ютерного моніторингу моторики школярів побудована на принципах диференційованого й індивідуального підходу в адаптивному фізичному вихованні (АФВ). Добір засобів АФВ та дозування фізичних навантажень проводять з урахуванням індивідуальних характеристик моторики учнів із вадами слуху. Дана технологія передбачає контроль за адекватністю застосування фізичних вправ у процесі АФВ за допомогою автоматизованих комп'ютерних систем [1, с. 22].

І. П. Випасняк розробив програму фізичного виховання, що передбачає перевагу фізичних засобів (фізичних вправ, рухливих ігор, руханок) на психічні якості дитини (увагу, тривожність, пам'ять, самопочуття, почуття колективізму, відповідальності, самотності, інтелект, вольові та моральні якості), забезпечує належний рівень особистісної

активності, рухливості, швидкості й діяльності за шкалою САН (самопочуття, активність, настрої), зменшення реактивної та особистісної тривожності, оптимізацію рухової активності, фізичної працездатності й соматичного здоров'я, що є важливою умовою успішної інтеграції школярів із порушеним слухом у сучасне соціальне середовище [1, с. 23].

З. Насраллах розроблено технологію корекції порушень постави дітей молодшого шкільного віку з порушеннями слуху, яка ґрунтується на показниках біогеометричного профілю постави, біомеханічних показниках вертикальної стійкості тіла школярів. Авторська технологія базується на дидактичних принципах, принципах АФВ, умовах адаптації дітей із вадами слуху до фізичного навантаження. Вона забезпечує візуалізацію коментарів під час проведення оздоровчих заходів і включає інформаційно-методичну систему «Osanka», яка складається з таких модулів: «Корисно знати», «Перевір себе», «Контроль постави», «Комплекси фізичних вправ», «Відеоуроки», «Налаштування», «Про програму».

К. О. Осколковою розроблено комплексну програму професійної адаптації дітей з вадами слуху до повсякденного життя засобами АФВ, що сприяє корекції порушень координаційних здібностей і психомоторики. Програма забезпечує розвиток дрібномоторних рухових навичок, соціальну інтеграцію дітей із порушеннями слуху.

Є. С. Авдеєнко науково обґрунтовано методику розвитку музично-ритмічних рухів у слабкочуючих молодших школярів, що передбачає багатоаспектне динамічне вивчення музично-ритмічних рухів та забезпечує виявлення можливостей сприйняття музики в аудіозаписі, особливостей рухової сфери, виконання під музику заданих рухів і їх композицій, музично-пластичної імпровізації.

А. П. Киргизовим розроблено оздоровчо-корекційний комплекс вправ із фізичного виховання для глухих дітей 11–13 років. Це додаткові заняття з ігровою та змагальною діяльністю, які мають оздоровчо-корекційну спрямованість і включають елементи баскетболу. Крім поліпшення антропометричних показників, комплекс вправ забезпечує підвищення рівня фізичної підготовленості хлопчиків: покращення показників швидкісних і швидкісно-силових якостей, розвиток силових здібностей. Як результат використання комплексу вправ, значно підвищується рівень розвитку координації й спритності, динамічної рівноваги, покращується функціональний стан вестибулярного аналізатора.

Для корекції рухових і функціональних порушень слабкочуючих дітей 12–15 років Я. В. Калінчевою розроблено методику занять оздоровчою аеробікою, що забезпечує корекцію рухових та функціональних порушень слабкочуючих дітей 12–15 років. Зміст методики включає елементи оздоровчої аеробіки, силові вправи, стретчинг, дихальні вправи. Авторська методика занять оздоровчою аеробікою сприяє позитивній динаміці антропометричних показників, покращує функціональний стан вестибулярного апарату, позитивно впливає на серцево-судинну й дихальну системи.

У комплексній програмі АФВ для глухих дітей О. Краус [2] пропонує строго дозовані, локальні силові вправи в умовах спеціального навчального закладу. На її думку, це сприятиме зростанню не лише силового потенціалу учнів, а й рухової підготовки. Для успішного розвитку рухової властивості науковець пропонує застосовувати практичні, наочні, словесні педагогічні методи; для виховання здорового способу життя, правильного ставлення до свого здоров'я, навчання основ медичних і психологічних знань, удосконалення виховної роботи з приглухуватими учнями, для розвитку самосвідомості, самоорганізації, самореалізації, культури поведінки потрібно регулярно проводити змагання й спортивні свята.

Висновки. Отже, науковцями розроблено низку технологій АФВ для слабкочуючих і глухих дітей різних вікових категорій. Фізичні вправи забезпечують соціальну інтеграцію школярів зі зниженим слухом, підвищення рівня їхнього соматичного здоров'я, працездатності, рухової активності й розвитку психофізичних здібностей.

Література

1. Випасняк І. П. Характеристика розумової працездатності школярів з вадами слуху / І. П. Випасняк // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: збірник наукових праць. – Луцьк, 2008. – С. 21-23.
2. Афанасьєва О. С. Фізична реабілітація слабкочуючих дітей середнього шкільного віку з порушеннями постави : дис. ... канд. фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.03. / О.С. Афанасьєва. – К., 2014. – 220 с.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АДАПТИВНОМУ ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ТА СПОРТІ

Юлія Луць

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ

Вступ. Одним з основних завдань адаптивного фізичного виховання є вивчення різних аспектів фізичного виховання людей, які втратили на тривалий час або назавжди певні функціональні можливості, з метою подальшого їх адаптування до фізичних і соціальних умов навколишнього середовища [1]. За даними вітчизняних і зарубіжних фахівців, понад 3% населення планети, тобто кожний 10-й її житель, є особою з обмеженими можливостями. На сьогодні у світі нараховується понад 450 мільйонів осіб, які мають обмежені фізичні та інтелектуальні можливості. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я щорічно ушкодження отримують 20 мільйонів людей, з них приблизно 12 мільйонів – внаслідок аварій, в Україні понад 151 тисяча дітей є особами з обмеженими можливостями [1, 2].

У зв'язку з цим досить актуальним є питання підвищення ефективності процесу адаптації людей з обмеженими функціональними можливостями до соціальних умов навколишнього середовища. Водночас у наш час інформаційні технології (ІТ) відіграють величезне значення для кожної людини у сучасному суспільстві. Для осіб з обмеженими можливостями вони ще важливіші, ніж для здорових людей, оскільки ІТ допомагають розвиватися, цікавитися, існувати в сучасному суспільстві. Ймовірно, що використання різноманітних ІТ дозволить більш ефективно адаптуватися до зовнішнього середовища особам з обмеженими можливостями.

Мета дослідження – охарактеризувати інформаційні технології, які можуть бути придатні для осіб з обмеженими можливостями в адаптивному фізичному вихованні.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, Інтернет-ресурсів.

Результати дослідження та їх обговорення. Однією з ІТ для осіб з обмеженими можливостями в адаптивному фізичному вихованні є система розпізнавання мови, а також синтезатори мови, що дозволяють читати друковані тексти. Існують такі програмні продукти, які дозволяють керувати комп'ютером без використання миші та клавіатури: програма для управління комп'ютером за допомогою мигання повіками (програма “V-link”), за допомогою подиху (програма Sensawaft), рухів голови (програма “Head Mouse Extreme”), за допомогою рухів очного яблука (програма “Eye-trucker”).

За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), у 2016 році налічувалось понад 1 мільярд людей з обмеженими можливостями, які мають якусь форму інвалідності, а це майже 15% населення світу. Статистичні дані свідчать, що зайнятість серед чоловіків-інвалідів (35%) і жінок-інвалідів (20%) нижча, ніж серед людей без інвалідності (у чоловіків – 65%, у жінок – 30%). В Україні понад 2 мільйони 800 тисяч людей мають статус інваліда, з них 151 тисяча – діти. Це 6,1 % загальної кількості населення, і майже 80 % інвалідів – це люди працездатного віку [2].